

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół ludowych i c. k. seminaryów nauczycielskich za rok szkolny 1890/91.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 18. października 1890 sprawozdanie Rady szkolnej krajowej o stanie szkół ludowych i seminaryów nauczycielskich w roku szkolnym 1889/90 przekazane zostało komisji szkolnej do zbadania i zdania sprawy. Szereg uchwał powziętych w tej sprawie przez Wys. Sejm przedstawiono Radzie szkolnej krajowej a w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego na str. 120 i 121 przedstawiono stan, w jakim sprawa wykonania tych uchwał znajdowała się w chwili, gdy sprawozdanie oddawano do druku.

Dnia 31. grudnia 1891, już po wydrukowaniu powyższego sprawozdania, nadeszła do Wydziału krajowego dalsza odezwa Rady szkolnej krajowej w tej sprawie (z dnia 21. grudnia 1891 l. 20968, L. W. kr. 59205/91), a że zawiera wyczerpującą odpowiedź na uchwały przez Wys. Sejm powzięte, przeto Wydział krajowy, uzupełniając nią swe sprawozdanie z czynności, podaje jej osnowę niniejszem do wiadomości Wys. Sejmu.

W przedmiocie podwyższenia kredytu na pożyczki na budowę szkół (uchwała II.) odwołuje się Rada szkolna krajowa do swojej odezwy z 4. sierpnia 1891 l. 12634, którą przedłożyła preliminarz funduszu szkolnego krajowego na rok słoneczny 1892. W tym preliminarzu potrzeba zwiększenia funduszu na cel powyższy znalazła należyte uwzględnienie. Natomiast nie przemawia Rada szkolna krajowa na teraz za utworzeniem osobnego funduszu pożyczkowego dla gmin na budowę szkół, a to nie tylko z powodu, że dotychczasowa akcja około zakładania nowych szkół musi dla braku sił nauczycielskich uleść chwilowemu zwolnieniu, ale także dlatego, że wobec zarzucenia dotychczasowego systemu obdzielania gmin małymi zasiłkami na budowę szkół, brak jeszcze doświadczeń, jakich zasiłków koniecznie udzielać trzeba, aby budowę szkół doprowadzić do skutku tam, gdzie gminy o własnych siłach tej budowy przeprowadzić nie są w stanie.

Uchwała (III.) Wys. Sejmu co do polepszenia bytu nauczycieli ludowych, pobierających rocznie tylko 200 zł. płacy, wykonaną została przez wstawienie do preliminarza na rok 1892 sumy potrzebnej na podwyższenie tej płacy do 250 zł. Sprawa tego podwyższenia jest zresztą przedmiotem osobnego sprawozdania Wydziału krajowego o zmianie ustawy z dnia 1. stycznia 1889 r. o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego.

W sprawie większego uwzględnienia dziejów kraju rodzinnego w książkach szkolnych (uchwała IV.) oznajmia Rada szkolna, że jej komisja naukowa zajmowała się już ułożeniem szczegółowego programu celem uwydatnienia tych momentów dziejowych, na które należy zwrócić większą uwagę. Ponieważ obecnie tak rewizya planów naukowych dla szkół ludowych wszelkich kategorii, jak gruntowne przerobienie podręczników szkolnych jest w toku, przeto życzenie Wys. Sejmu w podręcznikach nowych będzie należyte uwzględnione.

Co do pomnożenia liczby posad inspektorów szkolnych (uchwała V.) oświadcza Rada szkolna krajowa, że statecznie i wytrwale postępuje w kierunku wytkniętym w alinei 1 §. 31 krajowej ustawy z dnia 6. grudnia 1887 (Dz. u. kr. Nr. 67). W ciągu roku szkolnego 1890/91 uzyskała Rada szkolna krajowa pomnożenie ilości inspektorów okręgowych o trzech, a mianowicie :

a) Okręgi Śniatyn-Horodenka i Kołomyja-Kosów były dawniej skombinowane w ten sposób, że nadzorowali je dwaj inspektorowie okręgowi. Wskutek opróżnienia posady inspektora okręgowego w Kołomyi nastąpiła ta zmiana, że jeden inspektor okręgowy nadzoruje obecnie okręgi Kołomyja-Horodenka, zaś okręgi Śniatyn i Kosów mają osobnych inspektorów okręgowych, pełniących równocześnie funkcje kierowników szkół ludowych.

b) Okręg łańcucki wydzielono z zakresu działania inspektora okręgowego w Rzeszowie i ustanowiono dla niego osobnego inspektora okręgowego.

c) Podobnie wydzielono okręg rudecki z zakresu działania inspektora okręgowego w Samborze i poddano go pod nadzór osobnego inspektora okręgowego.

Rada szkolna krajowa przygotowała materiały celem dalszego działania w tym kierunku i wystąpi w najbliższym czasie z wnioskiem rozdzielenia niektórych skombinowanych okręgów. Nadto przedłożyła Rada szkolna krajowa panu Ministrowi wyczerpujący memoriał w tej sprawie, wykazujący trudności, z jakimi połączony jest nadzór szkolny w Galicyi. W memoriale tym przedstawiła przede wszystkim potrzebę definitywnego uregulowania spraw nadzoru szkolnego w Galicyi przez stabilizację inspektorów okręgowych, a przeto przez ustanowienie osobnego etatu inspektorów okręgowych w myśl §. 36 krajowej ustawy z dnia 25. czerwca 1873 (Dz. u. kr. Nr. 255).

Wiadomo zresztą, że sprawa ta była traktowaną na minionej właśnie sesyi Rady państwa i że jest bliską pożądanego załatwienia.

Na utworzenie nowych męskich seminariów nauczycielskich (uchwała VI.) uzyskała już Rada szkolna zezwolenie pana Ministra wyznań i oświaty i przeprowadziła rokowania z kilkoma gminami oddalonymi od dotychczasowych seminariów męskich.

Miasto Sambor i Krosno okazały największą gotowość do ułatwienia umieszczenia seminariów, są przeto widoki, że z początkiem roku szkolnego 1892/93 w obu tych miejscowościach będą mogły wejść w życie nowe seminaria nauczycielskie.

Co się wreszcie tyczy umieszczenia seminarjum nauczycielskiego w zamku Oleskim (uchwała VII.), to po dokładnem zbadaniu rozmieszczenia dotychczasowych seminariów nauczycielskich i stosunków miejscowych Oleska Rada szkolna krajowa przyszła do przekonania, że miejscowość ta nie nadaje się na nmieszczenie takiego zakładu naukowego.

W ten sposób sprawozdanie o wykonaniu uchwał Wys. Sejmu, powziętych nad sprawozdaniem o stanie szkół ludowych i c. k. seminariów nauczycielskich za rok szkolny 1889/90 jest wyczerpane.

Odezwą z dnia 10. stycznia 1893 l. 48³ nadesłała Rada szkolna krajowa Wydziałowi krajowemu także sprawozdanie za rok szkolny 1890/91.

Uprzedzając życzenie Wys. Sejmu Wydział krajowy przedkłada to sprawozdanie w załączeniu % do regulaminowego traktowania i uprasza :

Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie przyjąć do swej wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 16. lutego 1891.

Marszałek krajowy :
Sanguuszko w. r.

Sprawozdawca :
Chamiec w. r.
Członek Wydziału krajowego.